

vmesnih gostiteljev, pa so lahko ptice tudi kazalniki okrnjenosti prehranske mreže.

ZA KONEC

K znanju o pojavljanju, širjenju in preprečevanju bolezni prispevajo tudi muzejske zbirke. S pregledom preparatov ptic v muzejskih zbirkah je bila odkrita povezava začetka uporabe dikloro-difenil-trikloroetana (DDT – sintetični insekticid s škodljivim vplivom na zdravje ljudi, okolje in divje živali, predvsem ptice, med drugim povzročata tanjšanje jajčnih lupin) in upada populacije sokola selca (*Falco peregrinus*).

Roparske ptice, kamor spadajo ujede (denimo **SKOBEC** (*Accipiter nisus*) na sliki), sove in sokoli, so končni plenilci in z njihovo pomočjo lahko dobimo pomembne informacije o pojavljanju, širjenju in preprečevanju bolezni.

foto: Matej Vrnič

Ker je na planetu vse med seboj povezano, nam roparske ptice lahko povedo marsikaj o zdravju okolja in ljudi v prihodnosti. Za kakovostno življenje vseh organizmov se moramo zato truditi vsi!

VIR

MOVALLI, P., KRONE, O., OSBORN, D., PAIN, D. (2018): Monitoring contaminants, emerging infectious diseases and environmental change with raptors, and links to human health. – *Bird Study* 65(10): 1–14.

WHO/SCBD (2015): Connecting Global Priorities – Biodiversity and Human Health: a state of knowledge review (https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/174012/9789241508537_eng.pdf;jsessionid=215FF6EA765824CE9C3B795724D5F4F2?sequence=1, 30. september 2021).

IZ ZBIRK
PRIRODOSLOVNEGA
MUZEJA SLOVENIJE

Laški škrjanec

// Al Vrezec

Jesen ni priložnost le za opazovalce ptic, ki opazujejo mnoge vrste selečih se ptic, pač pa velike jate selivk premamijo tudi divje lovce. Lov na ptice selivke je danes prepoznan kot eden izmed pomembnih dejavnikov izginjanja nekaterih selivcev, problematična pa je zlasti južna Evropa, tudi Balkan. V Sloveniji smo se tega prvič zavedeli leta 1996, ko so na mejnem prehodu Dolga vas pri Lendavi cariniki v italijanskem kombiju odkrili pošiljko 3914 ustreljenih ptic, ki so izvirali iz Romunije. Pošiljko je strokovno pregledal Dare Šere in v njej naštel 40 vrst ptic, med katerimi so prevladovali poljski škrjanci (*Alauda arvensis*), rdečegrle cipe (*Anthus cervinus*) in ščinkavci (*Fringilla coelebs*). V pošiljki je bilo tudi 86 laških škrjancev (*Melanocorypha calandra*), od katerih jih je danes osem shranjenih tudi v ornitološki zbirki Prirodoslovnega muzeja Slovenije, del ptic pa hranita tudi Notranjski muzej v Postojni in Dunajski naravoslovni muzej.

foto: Ciril Mlinar Cic

Tej pošiljki je kasneje sledilo še več podobnih, zadnja večja še leta 2018, v kateri so prevladovale rdečegrle cipe. Slovenija leži na tihotapski poti oziroma, kot se je izrazil Dare Šere, na selitveni poti mrtvih ptic med Balkanom in Italijo, kamor se te ptice prevažajo v kulinarčne namene, zato z odkrivanjem nezakonitega tranzita Slovenija lahko pripomore tudi k varstvu ptic v JV Evropi.